

Prehistorie en oudheid

Een bewering:

Veel prehistorische culturen worden gedateerd aan de hand van potscherven. Deze culturen zijn bijna nooit culturen van jagers en verzamelaars, maar vrijwel altijd van boeren.

- 3p **2** Ondersteun deze bewering door:
- twee redenen te noemen waarom vaak potscherven gebruikt worden voor deze dateringen en
 - aan te geven dat het hierbij (vrijwel altijd) gaat om boerensamenlevingen.

Gebruik bron 1.

Uit deze bron valt op te maken wat de opvatting is van Cassius Dio over het romaniseringsproces en hoe dit het best zou kunnen verlopen.

- 3p **3** Leg dit uit door aan te geven:
- wat het romaniseringsproces inhoudt en
 - welke tactiek bij de romanisering van veroverde volken volgens Cassius Dio het beste gevolgd kan worden en
 - waardoor het romaniseringsproces in Germanië volgens Cassius Dio mislukt.

In 249 vaardigde de Romeinse keizer Gaius Decius een wet uit waarin hij zijn onderdanen verplichtte offers te brengen aan de goden. Iedereen die dit weigerde werd vervolgd. Deze wet werd in de volgende jaren telkens opnieuw afgekondigd.

Je kunt dit zien als een bewijs voor de groei van het christendom.

- 3p **4** Leg uit welke redenering je daarbij volgt.

Prehistorie en oudheid

bron 1

In 9 na Chr. leiden de legioenen van het Romeinse leger onder gouverneur Quintilius Varus in het Teutoburgerwoud een nederlaag tegen de Germaanse stam van de Cherusken. De Romeinse geschiedschrijver Cassius Dio schrijft in de derde eeuw over deze gebeurtenis in Germanië:

Romeinse soldaten waren daar in winterverblijven ondergebracht en men begon met de aanleg van steden. De plaatselijke barbaren pasten zich aan de nieuwe gebruiken aan, raakten gewend aan het houden van markten en ontmoetten elkaar in vreedzame bijeenkomsten. Toch waren zij nog niet hun oude gewoontes, hun traditionele gebruiken en hun vroegere ongebonden leven vergeten (...). Zolang ze deze gebruiken slechts geleidelijk en om zo te zeggen terloops onder nauwkeurig toezicht verleerden, werden ze niet gestoord door deze verandering van hun levenswijze en veranderden zij zonder zich daarvan bewust te zijn. Tot Quintilius Varus als gouverneur het opperbevel over Germanië overnam en hen te snel wilde hervormen. Doordat hij zich autoritair opstelde, doordat hij hun ook verordeningen oplegde en in het bijzonder de manier waarop hij belasting van hen verlangde (alsof zij onderdanen waren), kwam er een einde aan hun geduld. De aanvoerders probeerden hun vroegere heerschappij weer te bemachtigen en het volk wilde liever de oude vertrouwde toestand dan de vreemde tirannie.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.